

at man udsætter visse Foretagender, hvorved Borgerne finde deres Eiendomsret præjudiceret, i visse Aar, at man giver visse Aar til at forberede sig i, ikke gjør, at den Uro og Ungstelse, som et saadant Forslag maatte fremkalde, ophører. Jeg har allerede under Forhandlingerne om den Tiendesag, der var for i den første Rigsdagssesjon i 1850, udførligen udviklet de Grunde, hvorfor jeg troer, at Forslaget er stridende imod Retfærdighed, og jeg har ogsaa siden paa Tryk yderligere udviklet det, og kan dertil henholde mig. Jeg skal imidlertid blot nævne mine Grunde med et Par Ord. Det er nemlig vistnok høist retfærdigt og overensstemmende med Statens Lær og ganske nødvendigt for Agerdyrkingens Opkomst, at Naturaltienden bliver afløst. Det er en af de Foranstaltninger, hvorfor vor Regjering fortjener en høj Grad af Erkjendtlighed; den blev udført med saamegen Kraft og Klogskab og med saameget Hensyn til Enhvers Ret, at man maa glæde sig over, at det skete. Derved har enhver Jordbesidder faaet Leilighed til at faae fuld Disposition over sin Jord. Han skal give et Wederlag, men et Wederlag, der er afpasset efter Retfærdighed og Billighed, og som for Tiendeyderne i Længden bliver mere og mere lempeligt; thi Productionen vil bestandigt tiltage. Havde han derimod beholdt Byrden af Naturaltienden, vilde han i samme Grad, som Productionen forøgede sig, ogsaa faae en større Byrde at bære, hvorfor han nu er fri, og disse større Byrder, der vare forbundne med Productionens Forøgelse, vare derhos i høj Grad hæmmende for Productionen. Det var aldeles retfærdigt, at han sikredes mod denne Ulempe, og det var altsaa nødvendigt, at denne Forandring skete. Der blev ogsaa sørget for, at det skete paa en Maade, hvorved de Tiendeberettigede ikke led Noget; thi de fik Tiendewederlaget bestemt efter, hvad Tienden for Dieblisset kunde antages at udgjøre. De fik ikke Erstatning eller idetmindste ikke nogen synderlig Erstatning for den muligt tilkommende Forøgelse i Production, men det var ogsaa unaturligt, til Fordeel for visse andre Personer, at forøge Byrderne, eftersom Eierne eller Brugerne af Jorderne i Fremtiden ved deres Vindskibellighed og Beføslinger til-

veiebragte et større Product. Men derimod fik Tiendetagerne Wederlaget bestemt saaledes, at det udgjorde en saa stor Andeel af Kornproductionen, som det efter en muligst rigtig Beregning vilde kunne udgjøre efter de givne Forhold, og det var den eneste Maade, hvorpaa Erstatningen kunde gives. De have ogsaa den fuldstændigste Sikkerhed i Eiendommene, og altsaa ere ved det, der eengang saaledes er bestemt, de Indbydter og Institutioner, der ere tiendeberettigede, sikrede for Fremtiden. Men dette bliver nu aldeles rokket ved en saadan Afløsning i Bønge som den, hvorom her er Spørgsmaal, og den er derhos ikke i mindste Maade nødvendig for Landboslidens Fremme; thi det er ikke nogen særdeles Byrde for Landmanden, at den Afgift, som han dog skal svare, eller hvorfor han dog i alt Fald skal give Wederlag, bliver en vedvarende Afgift, og han vil i de fleste Tilfælde være ilde tjent med at tilveiebringe Capitaler, istedetfor at svare den årlige Afgift. Der er vel sagt, at der kan gives Dnsændigheder, hvorunder denne Afgift kan blive særdeles trykkende for Tiendeyderen, nemlig naar i et slet Aar Kornpriserne ere høie, og hans Production er ringe. Det er ganske vist, men, dersom man vil ansee denne Betragtning for afgjørende, saa skulde Naturaltienden aldrig have været afløst; thi den har den fuldkommenhed ved Siden af alle sine Mangler, at den bliver en vis Andeel af, hvad der virkelig avles, hvorefter Tiendegodtgjørelsen altid maa rette sig efter, hvad der under almindelige Forhold maa antages at kunne avles, og i saa Tilfælde vil Tiendeyderen altsaa i et slet Aar, hvor Productionen er lille, komme til at svare samme Quantum som i bedre Aar, men i Gjennemsnit vil han finde sig vel tjent ved at faae Naturaltienden converteret til en fast Afgift, og, da Productionen bestandigt tiltager, vil han ogsaa i uheldige Aar sjelden komme til at betale Mere, end han maatte betale, dersom han skulde svare Tienden in natura. Det er saaledes vist Noget, som i enhver Henseende er velgjørende, at Tienden er bleven forvandlet fra en Naturalpræstation til et Wederlag i Korn, eller er bestemt efter Kornets Værdi. Jeg skal iøvrigt, især da Tiden er